
Prædiken til 6. S.e.T. II

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Prædiken til 6. S.e.T. II	4
6. s.e.Trin.	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Prædiken til 6. S.e.T. II

6. s.e.Trin.

Prædikedag 6. s.e.Trin.

Prædikedato 19. juli 1925

Prædiketekst Matthæus 5,20-26

Prædiken ID P190725-02

Kilde KMF-nr. 12.08.06. Manuskript antageligt fra 1925.

II S. e. T

Ulige Aar, vel 1925

Til Jøderne udgik Kaldelsen om at blive et Guds Folk, det Folk, der virkeliggjorde Guds Planer paa Jorden. Udvikl. viste, hvordan det var ment: ikke Davids Storhedstid, nej, Guds Vilje, at den netop kunde anes i Trængsel og Lidenhed, det blev det Profeternes Opgave at pege paa. Men Folket haaned dem, stenede dem, glemte dem. Da kom han selv — Gud selv — i sin Søns Skikkelse — og indbød dem endnu engang — men Folket undslog sig atter — — — og saa lød Forkastelsesdommen over det: ingen af de budne skal smage min Nadver.

Se, da gik der Bud ud til de fattige og vanføre, til Hedningerne, til Rom, til Tyskland, til det fjerne Danmark — og Kirker mylrede op over Jorden — og alle Børn blev døbte — og alle jordedes af Kirkens Præster — nu kom de alle til den store Konges Nadver; men mange fik ikke Del i Festmaaltidet — — ja, saadan blev det, at jo flere der kom til Nadveren, jo færre fik Del i Festen — ja, det var selve Feststemningen stundom spoleredes af denne Sværm af blinde og lamme og vanføre, der skyllede ind.

Men Gudsketakoglov, der var dog ogsaa dem, der kom og oplevede en Forsmag af al den Herlighed, der haves i Behold til os i den store Konges Hus. Og der er ogsaa dem af os, der føler, at naar vi saa ofte skuffedes ved Indbydelsen og ved de Overtaskelser, som Livet i Guds Menighed har at byde paa, saa var Skylden væsentlig vor egen. Thi hvor ofte hændte det ikke, at vi modtog den med et blindt, et haltende, tredelt Sind.

Indbydelsen kommer til os — som den kom til Danmark med Ansgar, saa kommer den ogsaa til den enkelte Dansker. Indbydelseskortet fik vi i vor Daab, og ved Nad. staar den samme Herre, som har sendt os det, og rækker os sin Haand og byder os Velkommen. Men ikke alene saadan at forstaa. Nej, Indbyd. kommer til os atter og atter, Indbyd. til at leve vort Liv til Guds Ære, Indbyd. til i den og den Sag at handle til vor himmelske Fars Behag. Ja, og atter og atter svarer vi med de tomme Udflugter og de krænkende og taabelige Indvendinger: Den har købt sig en ny Gaard, og nu er der saa meget med den at ordne, at han ikke kan faa Tid til at give sig af med Aand. Den har købt sig en Bil, og nu gaar Tiden med Udflugter og Jag, saa Hjemmet forsømmes og Livet bliver hæsblæsende og overfladiske og nervøst. Den har taget sig en Hustru til Ægte, og nu tager Hjemmet al hans Tid, saa han aldrig faar Tid til at være noget for sig selv og sine Medmennesker — aah, der er de tusinde Ting, der vil lokke og drage os bort fra det, der i dybeste Forstand er vort Bedste, det, der tjener til vor Fred.

Ogsaa i Dag kommer Indbyd. til os; den lyder saadan: tag dig sammen; gør dig alvorlig Umage for at gøre dig fri for alt det, du selv føler der hæmmer dig og trykker dig og spreder dig; bliv et Guds Barn, ikke blot af Hjerte, men ogsaa af Vilje. Hovedsagen er jo dog, at man noget vil. Viljen ser vor Herre paa, giver Kraften Vinger. Da tør jeg love dig Del i hans Gæstebud: den evige Salighed.

Den kristne Kirke hævder Idealet. Ene midt i en tvivlraadig Tid. Hvad er Idealet? Det gode, det, jeg skal gøre, skønt jeg ikke har Lyst dertil, det forpligtende. Har jeg Lyst til at drille min Kone og en Stemme siger i mig det er galt, er Idealet, at jeg lader være. Har jeg Lyst til at lade være med at give til de fattige eller være god og venlig mod mit Tyende, da er Idealet, at jeg gør. Har jeg Lyst til at klare en vanskelig Situation ved at stikke en Løgn og føler, det er urigtigt, da er Idealet, at jeg taler Sandhed. Føler jeg mig lysten efter at blive hjemme fra Kirke fordi Vejen er lang og Vejret daarligt men føler mig trykket af det urigtige i min Beslutning, da er Idealet, at jeg overvinder min Magelighed og

Pylrefrygt og gaar. Hvad er Idealet? At jeg handler rigtigt, at jeg gør, hvad jeg bør. Midt i en sødladen og marvløs Tid hævder den kristne Kirke Idealet. Ene. Alle de Mennesker, der kommer uden for Religionen og lærer os at være gode Mennesker, dem holder jeg af, og deres Bestræbelse er prisværdig, og deres Vilje sund; men deres Tak er uden Kraft. Jeg skal være god, siger de. Men hvorfor i al Verden skal jeg være god? Enten siger de, du skal være det for det godes egen Skyld; men jeg havde Lyst til at sige: hvad rager det gode mig for dets egen Skyld! — det gode rager mig kun for min Skyld — derudover interesserer det mig ej — eller ogsaa siger de: du skal være god, for det betaler sig alligevel i Længden — Men hvem siger, at jeg oplever Længden. Og hvem *garanterer* mig, at det betaler sig. Tror I, at jeg i en usikker Tid som denne vil stikke hele den Kapital, som mit Liv er, i et Forehavende uden Garanti. Jeg er livsforsikret 10000 Kr. i Tryk og er maaske endda mere Værd. Skulde jeg letsindig udsætte mig for at sætte hele den Værdi over Styr? *Hvorfor* skal jeg da efter den kristne Kirke være tro mod Idealet? hvad Grund giver Kristendommen mig da til at være god. Den giver mig skam ingen Grund. Gud være lovet er al Religion fuld af Vrøvl — det gør den ganske umulig for fornuftige Mennesker at modsige og komme med Indvendinger over for. Og det er nu alligevel i Vrøvlet vi finder den bedste Mening: naar den unge Mand ser den unge Pige dybt ind i de dejlige Øjne — en ganske fjollet Gebærde, hvad skal den til? — og siger de taabeligste Ting, saa finder hun alligevel sit Livs dybeste Mening i det, der dér foregaar — noget, hun kommer tilbage til atter og atter: Mindet, noget, der kan faa hende til at smile som gammel Kone med indfaldne Kinder og tyndt Haar, noget, der blev den Oplevelse for hende, som hun byggede sit liv paa, som gav hende Kraft til at leve Hverdagslivet og holde ud under Skuffelsens og Svigtelsens sviende Slag — Gud være lovet, at det er det meningsløse, der giver Mening, og at vor Tilværelse er grundet paa det, vi ikke kan forstaa. Men hvorfor staar du da, Præst, og præker for en større eller mindre Forsamling Søndag efter Søndag: Du skal være tro mod Idealet — du skal være god! Ja, gør jeg egentlig det? Jo, det tror jeg nok for Resten — men det skyldes en Kluntethed, for det er egentlig ikke saadan, det skulde siges, men man kommer saa let til det. For den religiøse Opdrager er klogere end andre Mennesker, og han har så ofte hørt en Far sige til sin Søn: “Opfør dig nu godt, Svend Aage” — og saa kom Svend Aage i Tugthuset. Den religiøse Opdrager ved vel, at intet bedre mindre paa Mennesker end at byde dem at bedre sig. Og derfor siger den religiøse Opdrager egentlig ikke: I skal være gode Mennesker, men han siger: “I skal elske Jesus!” Og heller ikke det siger han, for han ved godt, at man kan heller ikke paabyde Kærlighed — men han prøver i sit Liv — ak, hvor gruelig det mislykkes — og i sin Forkyndelse — det gaar dog lidt bedre, skønt ogsaa det ofte er rædsomt ringe — at vise dem Jesus, vise dem lidt af den store Mesters Herlighed, saa deres Hjerter maa smelte ved deres Øjnes Skue, saa de bliver gode Mennesker, fordi de ikke kan nænne at krænke dette hellige og rene og alvorlige og kærlige Menneske — — og dette er den sidste og eneste Grund til, at man er tro mod Idealet, at man er god, og at man kæmper for at være et godt Menneske, den, at man intet andet kan. Man kan ikke lade være.

Ene midt i en gummisvappende og nydelysten Tid præker den kr. Kirke Troskab mod Idealet. Det har den lært af en fattig Haandværker i Oldtidens Jødeland. Der sad en vældig Triumfator paa Kejserstolen i Rom, da han blev født, der sad en vild og grusom Tyran paa Kongestolen i Jødeland der sad en dejlig og sanselysten Kvinde paa Dronningesædet i Ægypten — det blev ikke af nogen af dem, den 2 tusindaarige Kirke drog sin Lære af. Troskab mod Idealet — et Bud, vi tror har Evighedsværd, det lærte den af den oversete og spottede Palæstinahaandværker fra de længst henfarne Dage, lærte det, saa den aldrig glemmer det, saa den trods indbyrdes Splid og Evneløshed og Forsagthed og egen Raadvildhed dog formaar at trodse Tid og Vid og Had og Ligegyldighed og vil formaa at trodse, til Iskulden er Eneherskersker paa denne Klode eller den er styrtet ind i Solens Ildland, og alt Livet paa den gaaet til Grunde i vanvittigt flammende Død.

Jeg kender jo ikke den rige Ynglings Forhistorie, og der er intet Menneske paa Jorden, der kender den; men jeg ser ham for mig gaa rundt i sin Fars prægtige Gemakker eller i Parkens velholdte, herregaardsbrede Gange, jeg ser ham sætte sig med en Bogrulle i Haanden paa Sokkelen af en af de skønne græske Statuer, som Faderen med gavmild, ringprydet Haand havde saaet ud over Haven eller plantet paa de skyggefulde Steder, saa aabner han Bogrullen og halvhøjt læser han, selv lyttende til de smidige og vævre Toner, hvori en attisk Digter priste Naturens eller Elskovens Gud — og jeg ser ham for mig ung og næsten pigeslank og hardtad nøgen springe op ved Ungdomsfesten med den Laurbærkrans om den hvide Pande og løfter den gulddryppede Pokal og holde Talen for Kvinden hedt og straalende i Ungdom og Glæde og bøje sig ned og kysse den røde leende Mund, der ræktes op mod ham — — — eller jeg ser ham gaa ud i Faderens Vingaard, nikke til de fattige Arbejdere, hvem Solen den ubarmhjertige stegte, saa Sveden næsten piblede frem paa deres brune Pander og dele ud til dem af sin Pengepungs Overflod og føle Lykke ved at have Evnen til at give — O, for en Lykke, den rige Yngling oplevede, sikke to Gaver, der ligger i Ordet: Rigdom og Ungdom — o!

Den rige Yngling havde nok af Lykke — men lykkelig, det var han ikke.

For det var jo saadan, at naar han gik i Haven, saa vidste han, saa sandt han var et Menneske, at denne Have, han tilbad, skulde en Dag gaa over paa fremmede Hænder. Folk, der ej angik ham, skulde eje den, skulde gaa i den, skulde kalde den deres, den skulde forsømmes og vanskøttes; Krigsfolk vilde bryde ind og trampe den ned og brænde

den af — eller han skulde ligge dybt i Jorden og aldrig høre — altid — for evig aldrig høre Stormens havstolte Susen i de mørke vrede Graner eller se gylden Solspæt mellem tætte Løvskygger. Eller naar han tænkte paa hende — hvad borgede ham hendes Troskab; døde han nu, hvem gav hun saa sit Legemes Herlighed og sin Aands Rigdom til? Og hvor meget turde han stole paa hende, hvor meget paa sig selv? Hans Kærlighed til hende, det var Evigheden i hans Hjerte, plejede han at sige hende. Men hvad vidste han derom? Kunde ikke en ny Følelse — — ak selv Kærlighed var Forandringens Vælde underlagt. — Og gik han i Vingaarden og gav Penge ud, saa slog det ham: Hvad hjalp det paa den store almindelige Nød? Hvad kunde han gøre selv mod al Verdens Armod og Nød? Gav han end alt Gods hen til de fattige, hvad naade han mere end at Summen af fattige i Verden forøgedes med *een*? Og han var dog ikke gal — og kunde for øvrigt ikke leve uden al den Herlighed, man kunde faa for Penge nu, da han var vænnet til det. Tanker brødes med Tanker, og Kampens Følge var Smerte — Livet stred og stræbte og Døden blev dog dets Ende. — Forgængelighed; Forgængelighed — over Indgangen til Kærlighedens Højborg hængte Forgængelighedens Skilt og over Ryets Have vajede Glemslens Fane og al Sølvets i Landet var Tin

Historien om den rige Yngling ender dybt alvorlig. Den handler om Mand, der søgte og fandt, og ikke brugte det, han fandt. Han tvivlede jo ikke om end mindre ikke troede paa, at Raadet, han fik, ikke duede. Han var led ved sit Skinliv og valgte dog Glimmer, da han fandt Guld, fordi han havde faaet Glimmeret, som han hadede, kær. Lige rent ud det var Pengene, der skilte ham fra Gud. Og hvad skal vi nu ønske bedre for ham end at han maatte have sine Penge staaende som Aktier i Diskonto og Revisionsbanken eller at han maatte spekulere dem op paa faa Aar og saaledes faa Baandet revet over, det, der bandt ham til det uudholdelige og holdt ham fjernt fra det ene. — Men ogsaa til os i Vedersø Kirke taler den rige Yngling. Meget kan skille ethvert Menneske fra Gud: Penge, Magelighed og Arbejde og Helbred og Sygdom ja, selv Lystfiskeri Meget kan faa Mennesker til at leve et Døgnflueliv i Timelighed og Forfængelighed uden Evighed, uden Aand.